

บทที่ 2

ความเป็นมา ความหมาย แนวคิด และทฤษฎี

การประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

การท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้รับความนิยมสนใจในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่และแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวรูปแบบเดิมๆ รายได้จากนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่ชุมชนทำให้สามารถสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และทำให้เกิดความภาคภูมิใจและปลุกสำนึกแห่งการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ในบทนี้ จะทำการศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมา แนวความคิด และทฤษฎีการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ ซึ่งจะขอล่าวรายละเอียด ดังนี้

2.1 ความเป็นมาและลักษณะของการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

2.1.1 ความเป็นมาของการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

การประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ในประเทศไทย เริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมาย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยให้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ก็เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ¹

โฮมสเตย์ภายในประเทศไทยเกิดขึ้นมานาน แต่รูปแบบและกิจกรรมอาจแตกต่างกัน สรุปลงได้ตามยุคสมัยดังนี้

ยุคเริ่มต้น (ปี พ.ศ. 2503 – ปี พ.ศ. 2525) กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับทราบปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติ

¹ ฟารีดา หมัดเหล็ก. (2556). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบการโฮมสเตย์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 6.

และกระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบ ภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยวจะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางการเดินป่า

ยุคกลาง (ปี พ.ศ. 2526 – ปี พ.ศ. 2536) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบโฮมสเตย์ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขาที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้มีนักท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัดโฮมสเตย์ เริ่มสร้างปัญหาสังคม ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมยปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์

ยุคตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 - ปัจจุบัน ยุคนี้เป็นการเน้นกระแส การพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะพบได้ว่า การท่องเที่ยว จะมีแนวโน้มที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยในระยะประมาณปี พ.ศ. 2537- ปี พ.ศ. 2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคมทั้งรุ่นเก่า และรุ่นใหม่ เท่าที่สืบค้นพบว่า พื้นที่ที่ดำเนินการเรื่อง โฮมสเตย์ก็จะเป็นที่ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทยเข้าไปดำเนินการ เช่น เกาะยาว จังหวัดพังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนลุน) หลังจากพื้นที่เกาะยาว จังหวัดพังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมู่บ้านคีรีวง จังหวัด นครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ (กลุ่มเกษตรทางเลือก) บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เขยเฉลิม (เกษตรยั่งยืน) ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Adventure Ecotourism) และ โฮมสเตย์

จะเห็นได้ว่า การประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์มีมาช้านาน แตกต่างไปตามรูปแบบและ กิจกรรม เป็นไปตามยุคสมัยของความนิยมของนักท่องเที่ยว จนถึงปัจจุบันนักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติ เรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่น ในเชิงธุรกิจที่ชุมชนจะได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าบริการบ้านพักโฮมสเตย์

2.1.2 ลักษณะของบ้านพักโฮมสเตย์

การท่องเที่ยวไทยในปัจจุบันได้รับการยอมรับว่าเป็นที่สำคัญมากสำหรับการพัฒนาประเทศและท้องถิ่นต่างๆ ให้พลิกฟื้นจากปัญหาความยากจนสู่ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยจึงทุ่มเทความสนใจและตั้งเป้าหมายการพัฒนาการของโครงการที่เสนอเข้ามาของบประมาณทางด้านการท่องเที่ยว ต่างมุ่งเน้นที่จะพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพัฒนาถาวรวัตถุ โดยเข้าใจว่าจะเป็นการพัฒนาที่ถูกต้องวิธีมุ่งเน้นการเปิดพื้นที่เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว

² การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). *คู่มือแนวทางการจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. หน้า 4-6.

ที่มากขึ้น แต่ขาดกำลังคนที่จะดำเนินการและขาดความเข้าใจถึงแก่นแท้ของการรองรับการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืน อีกทั้งยังไม่ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนเรียกได้ว่าไม่ว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวแบบไหน พฤติกรรมอย่างไรก็ต้องรองรับได้หมด³

ชุมชนท้องถิ่นถูกคาดหวังให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติการให้ความรู้และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทำให้เกิดการคิดแบบแยกส่วน แยกกันคิดแยกกันวางแผน แยกกันจัดการ จะเห็นได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกทำลายลงไปอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยผ่านการกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ ทำให้เกิดการพัฒนาล่องท่องเที่ยวต่างจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มีการกระจายอำนาจให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น โดยส่งเสริมกระบวนการองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนเพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม หัตถกรรมของท้องถิ่น โดยมีโฮมสเตย์ที่มีความหมายมากกว่าเป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วย⁴

โฮมสเตย์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน โดยนักท่องเที่ยวจะได้มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตในชุมชน ศึกษาและค้างแรมในชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น เกิดการเผยแพร่เรียนรู้วัฒนธรรมระหว่างกันและเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนในที่สุด การมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท เป็นจุดขายที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์จึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และเป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่น ที่ไม่ใช่คู่แข่งในเชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ที่มีโรงแรม หรือรีสอร์ท⁵

³ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2561). *การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.tourism.go.th/2010/th/home/index.php>. [2561, 24 เมษายน].

⁴ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2561). *การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.tourism.go.th/2010/th/home/index.php>. [2561, 24 เมษายน].

⁵ ศรีพร สมบุญธรรม. (2536). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. *จุลสารการท่องเที่ยว*, หน้า 15.

คุณสมบัติเบื้องต้นหรือลักษณะของโฮมสเตย์ มีดังนี้

- 1) เจ้าของในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวต้องถือการทำโฮมสเตย์เป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น
- 2) มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้
- 3) นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับเจ้าของบ้านอาศัย โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม และวิถีชีวิตระหว่างกัน
- 4) สมาชิกในครอบครัวมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับผิดชอบนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว
- 5) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี
- 6) บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น
- 7) จำนวนหลังคาเรือนที่เป็นสมาชิกของโฮมสเตย์ อย่างน้อย 3 หลังคาเรือน
- 8) บ้านที่ขอรับการประเมินทุกหลัง ต้องมีเลขที่บ้านที่ออกโดยส่วนราชการ
- 9) ที่ตั้งของชุมชนหรือกลุ่มโฮมสเตย์ ต้องไม่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ยกเว้นได้รับอนุญาต
- 10) ดำเนินการจัดทำโฮมสเตย์ตามข้อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ของกรมการท่องเที่ยวมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน⁶

ปัจจุบันโฮมสเตย์ในประเทศไทยที่กำลังได้รับความนิยมและมีคุณสมบัติตามข้างต้น เช่น โฮมสเตย์แม่กำปอง เป็นที่พักริมธารกลางป่าเมี่ยง จัดตั้งขึ้นโดยชุมชนเมื่อ 15 ปีที่แล้ว โดยในขณะนั้นมีโฮมสเตย์เพียง 27 หลัง ด้านการท่องเที่ยวทางชุมชนมีการตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์พาไปวิถีชีวิตชาวบ้านแม่กำปองการปลูกเมี่ยง ชมไร่กาแฟ จักสานจากไม้ไผ่ ชมความงามของน้ำตกแม่กำปอง กราบสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านที่วัดคันทรพุกษา เดินป่าขึ้นดอยม่อนล้านไปที่จุดชมวิวกว๊าวผืนรอยต่อระหว่างเชียงใหม่และลำปาง และไปตามหาดต้นไม้อัยกษผู้กำเนิดสายน้ำหมู่บ้านแม่กำปอง ทั้งนี้ ชาวแม่กำปองกังวลว่าการท่องเที่ยวจะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลง จึงได้ประชุมวางข้อกำหนดต่างๆ เช่น เวลาเปิดปิดร้านอาหาร เพราะตามปกติชาวบ้านเข้านอนตอนสองถึงสามทุ่ม จะเปิดร้าน

⁶ โฮมสเตย์ไทย. (2561). *มาตรฐานโฮมสเตย์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.homestaythai.net/Homepages/ReadPage/2/>. [2561, 15 มิถุนายน].

ถึงห้าทุ่มไม่ได้ หรือบ้านที่เปิดรับแขกเองจะต้องเสียค่าบำรุงให้หมู่บ้าน เพราะโครงการโฮมสเตย์เป็นโครงการของหมู่บ้าน จึงต้องมีเงินกองกลางเพื่อนำมาพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกคนยินดีที่จะช่วยกัน ในปัจจุบันโฮมสเตย์บ้านแม่กำปองเจียบสงบเหมือนปกติ วิถีชีวิตยังคงดั้งเดิมธรรมชาติสวยงาม คนที่รักการท่องเที่ยวแนววิถีชุมชนสามารถไปสัมผัสได้⁷

⁷ โปสตัดูเดย์. (2561). *เที่ยวนี้กำลังมา“โฮมสเตย์นิยม”*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.posttoday.com/travel/397089>. [2561, 15 มิถุนายน].

ดังนั้น ลักษณะของบ้านพักโฮมสเตย์จะมีลักษณะเป็นบ้านพักในชุมชน ใกล้ชิดกับธรรมชาติ วิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมชุมชนของบ้านพักโฮมสเตย์นั้น

2.1.3 รูปแบบการเข้าพักโฮมสเตย์

1) การจองที่พัก (Reservation)

การจองที่พักสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การจองทางไปรษณีย์ การจองทางโทรศัพท์ การจองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การจองที่พักรวบรวมได้รับการตอบสนองโดยทันที เพื่อเป็นการยืนยันการเข้าพักของนักท่องเที่ยวและถ้ามีเวลา ผู้ประสานงานควรจะส่งรายละเอียดให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาก่อนการเข้าพัก

ขั้นตอนการจองห้องพัก มีดังนี้

(1) จัดบ้านพักตามลำดับ

(2) ตอบรับการจอง อาจจะมีการใช้ระบบการเรียกเก็บค่าบริการบางส่วน เพื่อเป็นการป้องกันการไม่เข้าพักของนักท่องเที่ยวตามกำหนดเวลา ควรชี้แจงระยะเวลาการยกเลิกเข้าพักให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบ

(3) เก็บรักษาข้อมูลการจองสำหรับการลงทะเบียนเข้าพักต่อไป

2) การลงทะเบียน (Registration)

ในธุรกิจโรงแรมที่พัก ผู้เข้าพักต้องลงทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานและอ้างอิงในอนาคต ส่วนในลักษณะที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท การลงทะเบียนอาจไม่ต้องเป็นรูปแบบเหมือนธุรกิจโรงแรม แต่ควรเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลแบบง่ายๆ

การต้อนรับและลงทะเบียน

(1) ต้อนรับด้วยรอยยิ้มดูญาติมิตร แจกรายละเอียดค่าธรรมเนียมการเข้าพักและบริการต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบ

(2) ให้นักท่องเที่ยวกรอกรายละเอียดและลงชื่อในใบลงทะเบียนการเข้าพัก

(3) แจกรายละเอียดที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับข้อมูลของชุมชนและสภาพทั่วไป

(4) นำนักท่องเที่ยวไปยังบ้านพัก

3) การบริการอาหาร

เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องพักกับเจ้าของบ้าน อาหารมื้อใดมื้อหนึ่งจึงมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอรายการอาหารท้องถิ่นจึงเป็นเสน่ห์และจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจมากกว่าการนำเสนอรายการอาหารเช่นเดียวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท ดังนั้น การวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงมีความจำเป็นเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดระหว่างปริมาณอาหารและจำนวน

นักท่องเที่ยว ซึ่งต้องคำนึงถึงข้อมูลของนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา งบประมาณในการจัดทำอาหาร ปัจจัยด้านฤดูกาล อาหารประจำท้องถิ่น จำนวนนักท่องเที่ยว

ดังนั้น การเข้าพักบ้านพักโฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พักได้หลากหลายรูปแบบแล้วแต่ความสะดวกของนักท่องเที่ยว

2.2 ความหมายและความแตกต่างระหว่างการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์กับโรงแรม

การท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสธรรมชาติในชุมชน จึงจำเป็นต้องทราบความหมายของบ้านพักโฮมสเตย์ และเนื่องจากการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ มีลักษณะคล้ายกับการประกอบธุรกิจโรงแรม จึงจำเป็นต้องทราบถึงความหมายของโรงแรม และประเภทของโรงแรม รวมถึงความแตกต่างของบ้านพักโฮมสเตย์และโรงแรมด้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ความหมายบ้านพักโฮมสเตย์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความหมายของโฮมสเตย์ (Home Stay) ว่าเป็นที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ซึ่งหมายถึง บ้านพักประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้าน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม⁸

โฮมสเตย์ หมายถึง ชนิดของที่พักที่ผู้เข้าพักอาศัยชำระเงินโดยตรง หรือโดยอ้อมที่จะอยู่ในบ้านส่วนตัวของเจ้าบ้าน เจ้าบ้านของโฮมสเตย์ คือ ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในสถานที่พักนั้น ที่มีการใช้พื้นที่ร่วมกัน ในขณะที่รูปแบบที่พักอื่นๆ เช่น โรงแรม เจ้าของโรงแรม (ผู้จัดการหรือพนักงาน) พื้นที่ที่เป็นที่พักส่วนตัวไม่ได้อยู่ในสถานที่นั้น และขอบเขตของพื้นที่ส่วนตัวมีความชัดเจน โดยพื้นที่ดังกล่าวจะเปิดให้พนักงานเท่านั้นที่เข้าถึงได้

โฮมสเตย์ไทย หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้าน ชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยว พักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบ

⁸ นักรบ ระวังการณ์ และคณะ. (2546). *การพัฒนากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต*. รายงานการวิจัยการประชุมเชิงปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 4.

⁹ ฟารีดา หมัดเหล็ก. *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*. หน้า 10.

กิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไป ตามบทนิยามคำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับ กรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด¹⁰

โฮมสเตย์อาเซียน หมายถึง ลักษณะการท่องเที่ยวทางเลือก เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้าน เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น¹¹

ดังนั้น บ้านพักโฮมสเตย์ จึงหมายถึง การที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านและมีการใช้พื้นที่ร่วมกัน สัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน โดยมีการจ่ายค่าตอบแทนให้กับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์

2.2.2 ความหมายและประเภทของโรงแรม

1) ความหมายโรงแรม

ตามพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายคำว่า โรงแรม หมายถึง ที่พักคนเดินทางซึ่งต้องเสียค่าพักแรมด้วย¹²

โรงแรม (ในทางกฎหมาย) หมายถึง สถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่หรือที่พักชั่วคราว

Hotel หรือ โรงแรม แปลว่า คฤหาสน์ ในภาษาฝรั่งเศส เดิมทีใช้คำว่า hotel และค่อยเปลี่ยนตัวโอมาเป็นภาษาอังกฤษ hotel ในปัจจุบัน ซึ่ง โรงแรมแห่งแรกในยุโรป คือ Hotel de Hanri IV (โฮเทลเดอองรี กัต) ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1788¹³

¹⁰ ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่องกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554. ข้อ 4 “โฮมสเตย์ไทย” หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักร่วมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไป ตามบทนิยามคำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

¹¹ ธนศ เฮ่ประ โคน. (2559). *ปัจจัยความสำเร็จโฮมสเตย์พื้นถิ่นในประเทศประชาคมอาเซียน*. คุยฉินพนธ์ปรัชญาคุยฉินพนธ์ สาขาวิชาสหวิทยาการสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 13.

¹² สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.royin.go.th/dictionary/>. [2561, 18 เมษายน].

¹³ Smart finder. (2561). *ประวัติความเป็นมาโรงแรม*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://smartfinder.asia/th/ประวัติโรงแรม-hotels-history/>. [2561, 18 เมษายน].

2) ประเภทของโรงแรม

ที่พักแรม (Accommodation) หมายถึง ที่ที่นักเดินทางใช้พักระหว่างการเดินทาง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย

(1) ฮอสเทล (Hotel) หมายถึง ที่พักที่ตั้งในเมืองหรือนอกเมือง เปิดให้สำหรับผู้มีวัตถุประสงค์จะพักแรมในราคาถูก

(2) อินน์ (Inn) หมายถึงสถานที่ที่เปิดให้สำหรับผู้ต้องการมานอนค้างคืนโดยไม่จำกัดว่าเป็นใคร ดังนั้น ผู้มาพักตามโรงแรมจึงอาจเป็นนักเดินทาง หรือนักมาท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น

(3) โรงแรม (Hotel) หมายถึง สถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับเงินจ้างสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่หรือที่พักชั่วคราว

(4) คลับ (Club) หมายถึง ที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจำกัดผู้เข้าพักตามความประสงค์ของผู้เป็นเจ้าของ

(5) เกสต์เฮาส์ (Public Guest House) หมายถึง ที่พักแรมที่มีลักษณะเป็นบ้านที่อยู่อาศัย ซึ่งแต่เดิมมักจะอยู่บนเส้นทางถนนใกล้แหล่งผู้มาเข้าพักจะต้องไปทำธุรกิจ

(6) ทัวริสท์อินน์ (Tourist Inn) หมายถึง ที่พักในประเทศฟิลิปปินส์ที่มีระดับต่ำกว่าโรงแรมระดับดาวเดียว ซึ่งเป็นมาตรฐานต่ำสุดของโรงแรม มักอยู่ริมเส้นทางหลวงสายสำคัญหรืออาจตั้งอยู่ในที่ๆ ให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

(7) เพนชั่นเฮาส์ (Pension House) หมายถึง บ้านที่เจ้าของแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเช่าพักเป็นรายคืน เจ้าของบ้านดำเนินธุรกิจเองโดยมีผู้ช่วยประเภทที่มีได้มีวิชาชีพด้านนี้โดยเฉพาะร่วมดำเนินการอยู่ด้วย

(8) ลอดจิงเฮาส์ (Lodging House) หมายถึง ที่พักแรมในประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งมีการดำเนินการแบบธุรกิจโรงแรมตั้งแต่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนเป็นโรงแรม ทั้งนี้เพราะว่ายังมีเครื่องใช้อำนวยความสะดวก ตลอดจนการให้บริการที่ทัดเทียมกับโรงแรมทั่วไป

(9) เรียวกัน (Ryokan) เป็นที่พักแรมชนิดหนึ่งที่อยู่ในเฉพาะประเทศญี่ปุ่น ลักษณะเหมือนโรงแรมโบราณ ห้องแต่ละห้องถูกแบ่งออกโดยใช้ประตูเลื่อนกันเอาไว้ โดยไม่มีกลอนประตู การตกแต่งมีลักษณะเรียบง่าย

(10) บังกะโล (Bungalow) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของที่พักแรมที่มีลักษณะเป็นบ้านยกพื้นชั้นเดียวและมีระเบียงกว้าง

(11) โมเทล (Motel) หมายถึง ที่พักแรมที่สร้างขึ้นเฉพาะเพื่อเก็บค่าเช่าห้องพัก แต่ละห้องมีที่จอดรถเฉพาะห้องพัก

(12) แคมป์กราวนด์ (Camping Ground) หมายถึง บริเวณพื้นที่ ๆ จัดไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เช่าสำหรับตั้งกระโจม หรือตั้งที่พักแรมกลางแจ้ง

(13) หอพัก (Boarding House) หมายถึง ที่พักแรมที่แบ่งเป็นห้อง ๆ และให้ผู้เช่าเสียบค่าเช่าเป็นรายเดือน มีเครื่องใช้เครื่องสอยอำนวยความสะดวกใช้ร่วมกัน¹⁴

2.2.3 ความแตกต่างระหว่างโรงแรมกับโฮมสเตย์

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงแรมกับบ้านพักโฮมสเตย์ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 กับประกาศกรมการท่องเที่ยวเรื่องกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 พบว่า

1) โฮมสเตย์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือสามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราวซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้องมีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน ส่วนโรงแรมเป็นสถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใด

2) โฮมสเตย์ เจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ได้รับค่าตอบแทน และมีหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้พักอาศัยตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ส่วนโรงแรมเป็นการประกอบธุรกิจได้รับค่าตอบแทนจากผู้พัก

3) โฮมสเตย์ การดำเนินการประกอบธุรกิจเป็นการขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด ส่วนโรงแรมผู้ประกอบการโรงแรมต้องได้รับอนุญาตการประกอบธุรกิจโรงแรมจากนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติโรงแรม

4) ขอบเขตของพื้นที่ส่วนตัว พื้นที่ส่วนตัวของโฮมสเตย์ผู้เข้าพักอาศัยสามารถเข้าถึงได้ ในขณะที่ในโรงแรมพื้นที่ดังกล่าวจะถูกสงวนไว้ไม่ให้ผู้เข้าพักอาศัยเข้าถึงได้ อาจกล่าวได้ว่าข้อแตกต่างของรูปแบบที่พักแบบโฮมสเตย์กับที่พักประเภทอื่นๆ คือ การแบ่งปันพื้นที่ในการใช้ประโยชน์ระหว่างเจ้าของโฮมสเตย์กับผู้เข้าพัก¹⁵

2.2.4 ประเภทนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าพักอาศัย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Internal Tourism) คือ การเดินทางของคนไทยและชาวต่างประเทศ (ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้ว) จากจังหวัดหนึ่ง

¹⁴ อรุณ วัชรสินธุ์. (2551). *กฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในธุรกิจโฮมสเตย์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 6-8.

¹⁵ ฟารีดา หมัดเหล็ม. *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*. หน้า 10-11.

ไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง หรือจากจังหวัดที่เป็นถิ่นพำนักถาวรไปยังจังหวัดอื่นชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป แต่ต้องไม่ใช่การไปทำงานประจำ เพื่อการศึกษาและไม่เป็นคนท้องถิ่น ที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำหรือศึกษาอยู่ที่จังหวัดที่เดินทางไป

ผู้เยี่ยมชม (Visitor) คือ บุคคลที่เดินทางจากสถานที่ถิ่นพำนักถาวรของตนเองไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติมิตร ศึกษาหาความรู้ การกีฬา การศาสนา ติดต่อธุรกิจการประชุม การรักษาสุขภาพ หรือเพื่อประกอบภารกิจใดๆ โดยมีได้รับค่าจ้างในการระหว่างการเดินทางดังกล่าว ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืนกับผู้เยี่ยมชมที่ไม่ค้างคืน

1) ผู้เยี่ยมชมประเภทที่มีการค้างคืนอย่างน้อย 1 คืนในจังหวัดที่เดินทางไปในครั้งนั้น หรือเรียกว่า “นักท่องเที่ยว (Tourist)”

2) ผู้เยี่ยมชมประเภทที่ไม่มีการค้างคืนในจังหวัดที่เดินทางไปในครั้งนั้นหรือเรียกว่า “นักท่องเที่ยว (Excursionist or same day visitor)”¹⁶

ประเภทของสถานพักแรมที่นักท่องเที่ยวพักอาศัย

สถานที่ที่นักท่องเที่ยวใช้พักระหว่างเดินทาง จำแนกตามลักษณะการใช้บริการได้ดังนี้

1) โรงแรม คือ ที่พักแรมที่สร้างขึ้นเฉพาะและแบ่งเป็นห้องพัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักเดินทาง และเก็บค่าเช่าเป็นรายห้อง

2) เกสต์เฮ้าส์ คือ บ้านที่ดัดแปลงหรือสร้างขึ้นและแบ่งห้องเป็นที่พักแรม โดยเก็บค่าเช่า

3) บังกาโล คือ ที่พักแรมที่กลุ่มบุคคลหรือสถาบันจัดไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยว โดยเก็บค่าเช่า

4) รีสอร์ท คือ ที่พักที่มีลักษณะห้องพักเป็นหลักๆ มีบริเวณแวดล้อมด้วยธรรมชาติ

5) บ้านรับรอง คือ ที่พักหน่วยราชการ บริษัท หรือเอกชนจัดไว้เพื่อใช้รับรองหรือพักผ่อน โดยไม่เก็บค่าเช่า เช่น

(1) บ้านรับรองของหน่วยราชการ หมายถึงที่พักที่หน่วยราชการจัดสร้างไว้ในจังหวัดต่างๆ เพื่อใช้รับรองแขกของทางราชการหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าพัก สถานที่พักในลักษณะนี้มักจะไม่ต้องเสียค่าเช่า

¹⁶ เสริมสกุล ศรีน้อย. (2554). *การศึกษามาตรฐานความปลอดภัยด้านอัคคีภัยเพื่อการรับรองมาตรฐานระดับสากลกรณีศึกษา โรงพยาบาลเอกชนในอาคารสูง FIRE SAFETY STANDARD OF INTERNATIONAL*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรอาคารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 7.

(2) บ้านรับรองของบริษัทเอกชน หมายถึงที่พักที่บริษัทเอกชนได้จัดสร้างไว้ในจังหวัดต่างๆ เพื่อรับรองหรือให้พนักงานของบริษัทที่เดินทางไปจังหวัดนั้นๆ ได้ใช้เป็นสวัสดิการของบริษัท

6) บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน คือ บ้านญาติมิตรของนักท่องเที่ยวที่จัดให้เป็นที่พักแรมโดยไม่เก็บค่าเช่า

7) โมเต็ล คือ ที่พักที่สร้างขึ้นเฉพาะ โดยเก็บค่าเช่า มีห้องพักแต่ละห้อง หรือมีห้องพักส่วนหนึ่งที่มีลักษณะและการใช้สอยเช่นเดียวกับโรงแรม แต่เนื่องจากลักษณะการใช้ห้องพักประเภทนี้ในประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่ใช่เพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นในการรวบรวมข้อมูลสถานพักแรม จึงไม่นับรวมห้องพักประเภทนี้ รวมอยู่ในห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว

8) ที่พักของหน่วยราชการ ณ แหล่งท่องเที่ยว หมายถึงที่พักของหน่วยราชการต่างๆ ที่ตั้งอยู่ ณ สถานที่ทำการของหน่วยราชการซึ่งอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อไว้บริการนักท่องเที่ยวได้เข้าพักโดยการจะเข้าพักแต่ละครั้งจะต้องติดต่อกับหน่วยงานเจ้าของสังกัดก่อน เช่น ที่พักของอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ และเขื่อนต่างๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตและของกรมชลประทาน เป็นต้น

9) ที่พักอื่นๆ เช่น

(1) วัด หมายถึงสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งได้จัดบริเวณส่วนหนึ่งให้เป็นที่พัก สำหรับผู้เดินทาง และบริการโดยไม่คิดค่าเช่า นอกจากผู้เข้าพักจะทำบุญถวายวัดตามกำลังศรัทธา

(2) หอพักเยาวชน หมายถึง ที่พักที่กลุ่มบุคคลจัดไว้เพื่อสมาชิกของกลุ่มมาใช้บริการ โดยเสียค่าเช่าในอัตราประหยัด และเปิดให้บุคคลภายนอกมาใช้บริการได้ เช่น YMCA เป็นต้น¹⁷

2.2.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโฮมสเตย์

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษาด้านกีฬา นันทนาการ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมาย

¹⁷ ชัชพล ทรงสุนทรวงษ์. (2554). “องค์การที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว” ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 19.

กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีหน่วยงานในสังกัด¹⁸ ได้แก่

- 1) สำนักงานรัฐมนตรี
- 2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- 3) กรมการท่องเที่ยว
- 4) กรมพลศึกษา
- 5) สถาบันการพลศึกษา
- 6) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 7) การกีฬาแห่งประเทศไทย
- 8) กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว

โดยส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจโฮมสเตย์ ได้แก่

1) กรมการท่องเที่ยว มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจโฮมสเตย์ โดยมีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านบริการ ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว มาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักรให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศ ในราชอาณาจักร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยให้อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้¹⁹

(1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ กฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์ ต่างประเทศในราชอาณาจักร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) ประสานการสำรวจ วางแผน ออกแบบ และดำเนินการส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู บูรณะ ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและคุณภาพ

¹⁸ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *ภารกิจหน้าที่ตามกฎหมาย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.tourism.go.th/view/>. [2561, 24 มิถุนายน].

¹⁹ กรมการท่องเที่ยว. (2561). *ภารกิจและอำนาจหน้าที่*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.tourism.go.th/view/>. [2561, 24 มิถุนายน].

สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการนั้น เพื่อเป็นการนำมาตราฐานทางการท่องเที่ยวไป
 สาธิตหรือเป็นต้นแบบ ปรับใช้กับแหล่งท่องเที่ยว

(3) ตำรวจ จัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อวางแผนและ
 บริหารจัดการ เผยแพร่ข้อมูลสถิติและองค์ความรู้ด้านบริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว การประกอบ
 ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวรวมทั้งข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย
 การท่องเที่ยวชุมชนและกิจการภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร

(4) จัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยว แผนพัฒนา
 ทะเบียน ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว รวมทั้งประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการ
 ปฏิบัติ ให้เป็นไปตามแผน มาตรฐาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และจัดทำมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานแหล่ง
 ท่องเที่ยว มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
 รวมทั้งดำเนินการ ตรวจสอบประเมินและรับรองมาตรฐาน

(6) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาบุคลากรด้านการ
 ท่องเที่ยว จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อความ
 ต้องการด้านแรงงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการ
 รับรองมาตรฐานสมรรถนะ สำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวอาเซียน

(7) สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว

(8) ติดตามและประเมินผลงานด้านพัฒนาการท่องเที่ยว

(9) ส่งเสริมและสนับสนุนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ
 พัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน รวมถึงประสานและสนับสนุนการบริหารจัดการเครือข่ายการ
 ท่องเที่ยวชุมชนให้สามารถ ดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(10) ดำเนินการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งภายในประเทศ
 และ ต่างประเทศ เพื่อเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือ
 ตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2) สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจเกี่ยวกับการเป็นศูนย์กลาง
 การบริหารของกระทรวง ในการพัฒนายุทธศาสตร์ แปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนปฏิบัติ

จัดสรรทรัพยากร และบริหารราชการประจำทั่วไปของกระทรวงให้บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้²⁰

(1) จัดทำและพัฒนาแผนยุทธศาสตร์อันเป็นแผนแม่บทของกระทรวงในการพัฒนาการท่องเที่ยวและนันทนาการ และตามนโยบายของกระทรวง นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของรัฐมนตรี ประสานแผนปฏิบัติงานและเสนอแนะนโยบายในการตั้งและจัดสรรงบประมาณประจำปี รวมทั้งติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง

(2) แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการในระดับกระทรวง

(3) จัดสรรและบริหารทรัพยากรของกระทรวง

(4) ดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรม ตลอดจนผลงานของกระทรวง

(5) ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางข้อมูล เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของกระทรวงและให้บริการค้นคว้าแก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน

(6) ดำเนินการเกี่ยวกับงานความช่วยเหลือและความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการท่องเที่ยวการกีฬาและนันทนาการ

(7) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบในความรับผิดชอบของกระทรวงและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(8) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวง หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ในส่วนภูมิภาคจะมีสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาประจำจังหวัดของแต่ละจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจดูแลในเรื่องการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยในระดับจังหวัดโดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐาน โฮมสเตย์ไทยของกรมการท่องเที่ยว²¹

2.2.6 แนวคิดของนักท่องเที่ยวต่อบ้านพักโฮมสเตย์

การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของมาตรฐานโฮมสเตย์มีต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า มีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

²⁰ สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *ข้อมูลหน่วยงาน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://secretary.mots.go.th/news_view.php?mid=1507. [2561, 24 มิถุนายน].

²¹ สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *หน่วยงานในสังกัด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.mots.go.th/main.php?filename=website>. [2561, 24 มิถุนายน].

ด้านที่ 1 ด้านความปลอดภัยมีความปลอดภัย มีการดูแลความปลอดภัยทั้งภายในโฮมสเตย์ และชุมชนรวมทั้งความพร้อมในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน

ด้านที่ 2 ด้านอรรถศาสตร์ไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิก มีการต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคยกับนักท่องเที่ยว และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

ด้านที่ 3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวจะชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จุดชมวิว ภูทอกเป็นที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการท่องเที่ยวมากที่สุด ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยว พึงพอใจแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามตามธรรมชาติ

ด้านที่ 4 ด้านการประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยวต้องการท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อน โดยได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวโปรแกรมโฮมสเตย์ จากสื่อหลากหลายชนิด

สรุปได้ว่า ที่พักสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยว ควรมีลักษณะที่มั่นคง เป็นสัดส่วนมีเครื่องนอนครบ เช่น เตียง ฟูก หมอน ผ้าห่ม ผ้าปูและเสื่อมีที่พักระบายและสะดวกสบาย มีราวตากผ้า และมีห้องน้ำที่สะอาด สะดวกและปลอดภัย ด้านอาหารมีความสะอาดและใช้วัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารมีความเหมาะสม น้ำดื่มมีความสะอาด ห้องครัวมีอุปกรณ์สำหรับประกอบอาหารครบและมีความสะอาด สะดวก จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการมาพักแรมที่บ้านพักโฮมสเตย์²² แต่หากบ้านพักโฮมสเตย์ไม่มีมาตรฐานเพียงพอ ก็จะส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกมาใช้บริการ เช่น โฮมสเตย์เชียงดาวของชาวบ้านนาเลาใหม่ หมู่ที่ 10 ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ เจ้าหน้าที่สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 เชียงใหม่ และชุดหน่วยพิทักษ์เสือของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช เร่งรื้อถอนบ้านพักแบบโฮมสเตย์ พร้อมดำเนินการจัดระเบียบใหม่ หลังพบว่าชาวบ้านมีการรื้อป่าและก่อสร้างบ้านพักโดยไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งการจัดระเบียบในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ได้ทำการรื้อบ้านพักโฮมสเตย์ ออกจำนวน 69 หลัง จากเดิมที่มีอยู่ จำนวน 107 หลัง ให้เหลือเพียง 38 หลัง และจะจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะขึ้นไปพักอาศัย พร้อมแก้ปัญหาขยะ และรักษาสมดุลทางธรรมชาติไว้ให้มากที่สุด สำหรับบ้านนาเลาใหม่ เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าลีซอ มีประชากรอาศัย 70 ครัวเรือน รวมกว่า 200 คน เดิมอนุญาตให้ชาวบ้านใช้ประโยชน์เพียง 156 ไร่ แต่จากการสำรวจล่าสุดพบว่ามีกรรป่าเพิ่มขึ้นเป็นกว่า 300 ไร่ และมีการก่อสร้าง

²² จินตวดี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ บริการโฮมสเตย์ที่ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า 96-97.

บ้านพักบริการนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จึงต้องยึดพื้นที่บุกรุกป่าคั้นนำไปฟื้นฟูและจัดระเบียบบ้านพัก เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบตามมาเหมือนพื้นที่อื่นๆ เช่น ภูทับเบิก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น²³

ดังนั้น จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวมีแนวคิดต่อบ้านพักโฮมสเตย์ว่า จะต้องได้มาตรฐาน มีความมั่นคง สะดวกและปลอดภัย รวมทั้งต้องมีความสะอาดในด้านอาหารอีกด้วย จึงจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการมาพักบ้านพักโฮมสเตย์

2.2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคของธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

แนวคิดในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคได้เริ่มพัฒนาขึ้นอย่างช้าๆ ภายหลังจากปฏิวัติอุตสาหกรรมในสมัยศตวรรษที่ 18 ในอดีตสภาพของสินค้าและบริการยังไม่มีมาตรฐานชัดเจนมากนัก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของโลกยังอยู่ในลักษณะจำกัดเฉพาะในวงแคบๆ ในท้องถิ่นหรือในเมืองหนึ่งๆ เท่านั้น ระบบการค้าขายยังเป็นลักษณะแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน ขั้นตอนในการผลิตสินค้า และการให้บริการเป็นแบบง่ายๆ จึงยังไม่มีมาตรฐานที่รัฐต้องจัดหาเครื่องมือ หรือมาตรการทางกฎหมายเป็นพิเศษเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยและเป็นธรรม ทั้งนี้ เพราะอิทธิพลของแนวคิดในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยตั้งอยู่บนความมีอิสระและเสรีภาพของบุคคลใน การดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาคตามหลักประชาธิปไตยนั้น ทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Laissez-Faire) ขึ้น โดยสมมติฐานที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าหรือบริการเท่ากัน รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงเสรีภาพในการตกลงของเอกชน หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยการค้าหลักหนึ่งจึงเกิดขึ้น โดยเรียกว่าหลักผู้ซื้อต้องระวัง ซึ่งตามภาษาโรมัน เรียกว่า Caveat Emptor หรือ Let the buyer beware ซึ่งหมายถึง ผู้ขายอาจไม่ต้องรับผิดชอบในบางกรณี ถ้าผู้ซื้อ ได้ล่วงรู้ความชำรุดบกพร่อง หรือควรจะรู้หากใช้ความระมัดระวังบ้างตามสมควร ส่วนในปัจจุบันสภาพของสินค้าและบริการ รวมถึงระบบเศรษฐกิจเกิดความเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตเป็นอย่างมาก เนื่องจากโลกเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ และอุตสาหกรรมทำให้กระบวนการผลิตมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยใช้วัตถุดิบและมีกระบวนการที่ทันสมัยเกินกว่าความรู้ธรรมดาของผู้ใช้หรือผู้บริโภคจะตามได้ทัน และจากระบบการค้าขายที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้ผลิตจำเป็นต้องหาวิธีการในการที่จะลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ผลกำไรเพิ่มขึ้นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ประกอบกับการขยายตัวทางการค้าขยายตัวออกไปจากแต่เดิมที่ค้าขายกันในท้องถิ่นหรือในเมืองหนึ่งๆเท่านั้น ไปสู่ระดับระหว่างประเทศทำให้ต้องมีการขยายกำลังการผลิตส่งผลให้ความละเอียดรอบคอบ และคุณภาพของสินค้าหรือบริการลดต่ำลงเกิด

²³ ข่าวไทยพีบีเอส. (2561). *นักวิชาการแนะดึงชุมชนร่วมจัดการท่องเที่ยวโฮมสเตย์เชียงใหม่ หลังถูกจัดระเบียบ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://news.thaipbs.or.th/content/257697>. [2561, 24 มิถุนายน].

การแพร่กระจาย และมีความหลากหลายของประเภทสินค้ามากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น หลักที่เคยถือว่าผู้ซื้อต้องระวังจึงขาดความยุติธรรม เนื่องจากผู้ซื้อในฐานะผู้บริโภค ไม่อาจปรับตัวให้ทันกับความเจริญทางเทคโนโลยีต่างๆ ได้ และการใช้ความระมัดระวังในระดับธรรมดาไม่อาจช่วยให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ได้รับผลตอบแทน คู่มีค่ากับเงินที่เสียไป อีกทั้งยังอาจทำให้เกิดอันตรายจากการบริโภคสินค้าที่ซื้อมาได้โดยคาดไม่ถึงด้วยทำให้ประเทศต่างๆ หันมาพิจารณาถึงสิทธิของผู้บริโภคในอันที่จะได้รับความคุ้มครองและดูแลรักษาผลประโยชน์เป็นการเฉพาะนอกเหนือจากสิทธิที่จะได้รับการชดใช้เยียวยาความเสียหายตามสัญญา หรือสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายในคดีละเมิดตามกฎหมายเดิม ดังนั้น ประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย จึงได้มีการออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งเปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายที่เคยมีอยู่เดิมทั้งในแง่ความรับผิดชอบในทางสัญญาหรือละเมิดให้อ่อนอำนาจต่อการชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการบริโภคให้มากขึ้น ทั้งนี้ โดยเน้นทั้งด้านการควบคุมกำกับกิจกรรมทางการผลิตโดยรัฐเพื่อป้องกันความเสียหายและการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อผู้บริโภค²⁴

จะเห็นว่าได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ ก็เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการ และผู้ซื้อบริการซึ่งก็คือผู้บริโภคนั่นเอง รัฐจึงมีความจำเป็นที่ต้องเข้ามาคุ้มครองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมให้กับประชาชน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่ได้รับการบริการที่มีมาตรฐานและคุณภาพที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายเสียไป

2.2.8 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

1) ทฤษฎีความพึงพอใจ

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวความพึงพอใจตาม ความหมายโดยทั่วไป คือการเปรียบเทียบสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับ หากผลการเปรียบเทียบเป็นลบก็แสดงว่าไม่มีความพึงพอใจ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่ได้รับมีมากกว่าความคาดหวัง หากนำคำจำกัดความนี้มาใช้ในกรณีการท่องเที่ยว ก็อาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกิดจากความประทับใจที่ได้รับจากประสบการณ์การท่องเที่ยว ซึ่งมากกว่าความคาดหวังก่อนการท่องเที่ยว²⁵

²⁴ สุขุม สุกนิตย์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 1-3.

²⁵ ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2551). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา. หน้า 136.

การตัดสินใจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับคุณค่าและความเชื่อของบุคคลที่จะนำมาประเมินประสบการณ์การท่องเที่ยว นอกจากนี้นักท่องเที่ยวต่างชาติต่างวัฒนธรรมยังให้คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ และมีความเชื่อที่แตกต่างกันอีกด้วยในการศึกษา

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว งานวิจัยนี้จึงนำไปเชื่อมโยงกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งผู้ประกอบการท่องเที่ยวตระหนักดีว่าการจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจได้นั้นมาตรฐานด้านคุณภาพนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเป็นเงาสะท้อนซึ่งกันและกัน ในปี พ.ศ.2550 สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยดังจะได้กล่าวต่อไป

ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า แหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสนองนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานในระดับสากล สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวจึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2550 จากนั้นได้ดำเนินการให้มีการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวใน 59 จังหวัดตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้นวัตถุประสงค์ก็เพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศให้มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล

แนวคิดเรื่องการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำขึ้นครั้งนี้เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยไปสู่ความยั่งยืน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวเมื่อมีความพึงพอใจ การบอกเล่าแบบปากต่อปากถึงคุณภาพการท่องเที่ยวของไทยก็จะส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ได้รับการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุ ร้อนธรรมชาติ²⁶

2) ทฤษฎีทางธุรกิจ

ธุรกิจชุมชนนั้นเป็นการทำธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งในการทำธุรกิจประเภทใดๆ ก็ตามจะต้องมีความรู้ในเรื่องการเจริญเติบโตของธุรกิจหรือขั้นตอนต่างๆ ในการทำธุรกิจ ลักษณะของธุรกิจขนาดย่อมที่มีการพัฒนาและเจริญเติบโตในขั้นตอนต่างๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นถึงความ

²⁶ อรณุช วัชรสินธุ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 69.

แตกต่างความยุ่งยากในการจัดการ การขยายรูปแบบธุรกิจ รวมทั้งกลยุทธ์หลักของเป้าหมายธุรกิจ ซึ่งในทางธุรกิจมีทฤษฎีที่สำคัญ เช่นทฤษฎีการเติบโตของธุรกิจขนาดย่อม²⁷ Neil and Virginia ได้สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีการเติบโตของธุรกิจนั้น เป็นไปตามลำดับขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเข้าสู่ธุรกิจ โดยจะคำนึงถึงจำนวนลูกค้านำเงินลงทุนในการขยายกิจการการบริหาร และความสามารถในการบริหารจัดการ ในขั้นตอนแรกนี้ ยังไม่ค่อยมีปัญหาซับซ้อน เพราะการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างง่าย ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ความอยู่รอด เมื่อธุรกิจดำเนินมาถึงขั้นนี้ แสดงว่าธุรกิจดำเนินไปได้ มีลูกค้าเพียงพอ สินค้าและบริการเป็นที่พอใจ ในขั้นตอนนี้ควรคำนึงถึงรายได้และรายจ่ายที่มีความสัมพันธ์กัน มีเงินสดหมุนเวียนเพียงพอและสามารถเจาะตลาดได้เพิ่มมากขึ้น ธุรกิจจะขยายตัวขึ้นและทำกำไรให้กับธุรกิจได้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความเจริญเติบโตให้กับธุรกิจ ธุรกิจที่เดินมาถึงขั้นตอนนี้ แสดงว่ามีการเติบโต และขยายตัวใหญ่ขึ้น ถึงขั้นที่ต้องหาผู้จัดการหลายฝ่ายมาช่วยดำเนินงานมากขึ้น เจ้าของธุรกิจจะต้องมีแผนมออบหมายงาน แผนร่วมธุรกิจ และแผนสร้างความมั่นคงของธุรกิจ

ขั้นตอนที่ 4 การขยายตัวของธุรกิจอย่างรวดเร็ว ปัจจัยของขั้นตอนนี้ คือ แผนการมออบหมายอำนาจหน้าที่ เนื่องจากการจัดการธุรกิจเริ่มมีความยุ่งยากมากขึ้น จนเจ้าของไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง เจ้าของธุรกิจจะต้องเพิ่มความสามารถในการจัดการการเงิน และจัดการธุรกิจจนสามารถเติบโตเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ได้

ขั้นตอนที่ 5 การอึดตัวของธุรกิจ ปัจจัยสำคัญของขั้นตอนนี้ คือ การรวมตัวของธุรกิจ เพื่อเติบโตอย่างรวดเร็ว ต้องคำนึงถึงหลักการจัดการงบประมาณ กลยุทธ์ในการวางแผนการจัดการธุรกิจ การกระจายอำนาจ การแสวงหาผู้ช่วยที่มีความรู้ ความสามารถ ในขั้นตอนนี้เจ้าของธุรกิจจะแยกตัวออกจากธุรกิจเมื่อธุรกิจดำเนินมาถึงขั้นตอนนี้แสดงว่า ได้บรรลุถึงเป้าหมายแล้ว หากยังไม่บรรลุเป้าหมายก็จะเข้าสู่ขั้นตอนที่ 6 คือ ธุรกิจหยุดนิ่ง เป็นลักษณะขาดการตัดสินใจในธุรกิจใหม่ๆ การหลบเลี่ยงต่อความเสี่ยงทุกชนิดเป็นธุรกิจที่มีส่วนแบ่งการตลาด และแหล่งเงินทุนเพียงพอ ธุรกิจคงที่ไม่มีเปลี่ยนแปลงจนกว่าสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลง ในการดำเนินธุรกิจชุมชนสามารถนำแนวคิดทฤษฎีการเติบโตของธุรกิจขนาดย่อมนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจชุมชน โดยที่แต่ละขั้นตอนควรพิจารณาอย่างรอบคอบ กล่าวคือ ในขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเข้าสู่ธุรกิจจะต้องทราบว่าลูกค้าของธุรกิจ คือ ใครบ้าง และอยู่ที่ไหน จะต้องเข้าใจถึง รวมทั้งยังต้องคำนึงถึงเงินลงทุนด้วย

²⁷ ภัทรธิดา ผลงาม. (2548). *แนวทางการวิจัยชุมชน*. เลข: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. หน้า 75-76.

ว่ามีเพียงพอ หรือไม่ ธุรกิจที่ทำนั้นต้องลงทุนมากน้อยแค่ไหน ต้องซื้ออะไรบ้าง ถ้าเงินทุนไม่เพียงพอต้องทำอะไร ต่อมาในขั้นตอนที่ 2 เมื่อมีลูกค้าที่แน่นอนควรคำนึงถึงรายได้ รายจ่าย และผลกำไร รวมทั้งเตรียมการเพื่อสร้างตลาดใหม่แสวงหาลูกค้าเป้าหมายใหม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิม หรือสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างกลุ่มเป้าหมายเพิ่ม ส่วนในขั้นที่ 3 เมื่อธุรกิจสามารถดำเนินมาถึงขั้นตอนนี้ได้โดยไม่ล้มสลายไปก่อน และสามารถสร้างตลาดได้มากขึ้น จำเป็นต้องขยายงาน ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ จำเป็นต้องสร้างระบบการบริหาร การจัดการ โดยพิจารณาหาผู้รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความมั่นคงทางธุรกิจ ส่วนในขั้นตอนที่ 4 นั้น ธุรกิจชุมชนบางประเภทอาจก้าวไปไม่ถึง ในธุรกิจที่ดำเนินมาถึงขั้นนี้ เป็นขั้นที่มีการขยายสาขาทั่วประเทศ และได้บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ จนดำเนินมาถึงขั้นที่ 5 การอึดตัวของธุรกิจ ในขั้นนี้ธุรกิจมั่นคง บรรลุเป้าหมาย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์จึงควรยึดหลักแนวคิดจากทฤษฎีนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจชุมชนนั้นๆ ให้มั่นคง สามารถดำเนินธุรกิจได้ในทุกรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

3) ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์

ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงลักษณะปรากฏการณ์ต่างๆ ในสังคม ซึ่งจากการรวบรวมทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น

(1) ทฤษฎีที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีนี้ คือ sander ได้สร้างทฤษฎีนี้ ตามลักษณะของชุมชนเกี่ยวกับด้านที่อยู่อาศัย ระบบสังคม ระบบนิเวศและด้านมนุษยชาติ ซึ่งทฤษฎีนี้ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา แยกเป็นทฤษฎีย่อยๆ ได้แก่²⁸

(1.1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชล การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูด หรือ การเขียน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือ และการกระทำโดยใช้หลักพฤติกรรมของมนุษย์ ถ้าผู้เกลี้ยกล่อมต้องกระทำโดยมีวัตถุประสงค์และศิลปะแห่งการเกลี้ยกล่อม คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น ถ้าระดับความรู้ของคนไม่เท่ากันอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ การเกลี้ยกล่อมต้องอาศัยคนส่วนใหญ่และใช้เวลามากในการเกลี้ยกล่อมต้องอาศัยพฤติกรรม สัญชาตญาณ การศึกษาอบรม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว การเกลี้ยกล่อมจะให้ผลดีนั้นจะต้องสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดความศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้เกลี้ยกล่อม โดยที่เรื่องที่เกลี้ยกล่อมนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่มีคุณค่าน่าสนใจ และเหมาะสมกับบุคคล เวลา สถานที่ ซึ่งผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องวิเคราะห์ว่า ผู้ฟังจะปฏิบัติฝ่าฝืนอุปสรรคไปได้ หรือไม่ และผลในการเกลี้ยกล่อม

²⁸ สนทนา พลศรี. (2553). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. หน้า 134.

เป็นอย่างไร โดยยึดหลักของความต้องการของคนอีกด้วย ในการทำธุรกิจชุมชนจำเป็นต้องใช้ศิลปะในการเกลี้ยกล่อม ชักจูง ชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจ โดยใช้แนวความคิด สาระสำคัญจากทฤษฎีนี้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ ชักชวน เกลี้ยกล่อมให้สมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจชุมชน

(1.2) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของชุมชนในชาติ ขวัญกำลังใจมีความสำคัญในการทำงานมาก มนุษย์มีความต้องการทั้งทางกาย และทางจิตใจ ถ้าคนมีขวัญดีก็จะทำให้ผลการทำงานสูงไปด้วย ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็จะต่ำไปด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่คนอื่นเห็นความสำคัญของงานที่ตนทำด้วยบุคคลที่มีขวัญดี จะมีสำนึกในการรับผิดชอบต่อส่วนรวม การระดมสร้างขวัญ ในขณะที่ประชาชนอาจจะขาดกำลังใจเพราะเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งจำเป็นจะต้องกระทำอย่างยิ่งในส่วนของการทำงานชุมชนนั้นเรื่องขวัญและกำลังใจเป็นเรื่องสำคัญมาก โดยที่ในบางกลุ่มอาจไม่มีขวัญกำลังใจในการสร้างงานที่เป็นธุรกิจชุมชน เนื่องจากขาดความมั่นใจในคุณภาพสินค้าทำให้เกิดอาการหวาดกลัว เช่น กลัวจะขายไม่ได้ กลัวว่าจะแข่งกับสินค้าอื่นไม่ได้ เกรงว่าไม่มีตลาด ไม่มีลูกค้าซื้อ ฯลฯ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การสร้างขวัญกำลังใจของสมาชิกในกลุ่มธุรกิจชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจชุมชน

(1.3) ทฤษฎีการสร้างผู้นำกลุ่ม ทฤษฎีการสร้างผู้นำเป็นการจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ง่าย มีความรับผิดชอบ รู้จักประนีประนอม ไม่ตัดสินใจปัญหาด้วยวิธีการรุนแรง อดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมคิดมีสัมพันธภาพที่ดีและมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี ร่วมมือประสานงานกันใกล้ชิดไม่ปล่อยเสรีเกินควร ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำกลุ่มจะทำให้การระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบตลอดเวลา ซึ่งในการทำธุรกิจชุมชนนั้น ผู้นำที่เกิดจากความต้องการ หรืออาสาทำงานในชุมชนนั้นๆ ซึ่งอาจขาดทักษะความรู้ในการเป็นผู้นำ

ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างผู้นำกลุ่มให้มีความสามารถในการนำธุรกิจชุมชนให้ไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้นำจะต้องรู้จักประนีประนอม เข้าใจกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ เสียสละ มีความสามารถในการชักจูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วม

4) ทฤษฎีสิ่งแวดลอม

สิ่งแวดลอมขององค์การ หมายถึง สิ่งแวดลอมภายนอกองค์การ ซึ่งมีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์การ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) สิ่งแวดล้อมเฉพาะกลุ่มธุรกิจ เป็นสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารและต่อองค์การ โดยตรงสิ่งแวดล้อมเฉพาะกลุ่มนี้จะกระทบต่อธุรกิจหรืออุตสาหกรรม ที่อยู่ในกลุ่มหรือประเภทเดียวกัน ได้แก่

(1.1) คู่แข่ง การประกอบธุรกิจขององค์การที่มีโอกาสที่จะแสวงหากำไรได้มากและ ไม่มีข้อจำกัดหรือการเสี่ยงภัยมากจะมีแนวโน้มของกลุ่มแข่งขันเพิ่มมากขึ้น การมีคู่แข่งมากขึ้นมีทั้ง ข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ ทำให้องค์การเดิมมีความตื่นตัวสนใจในเทคโนโลยี และการบริการลูกค้า อยู่ตลอดเวลา ส่วนข้อเสียคือ ถ้าคู่แข่งมีความก้าวหน้ากว่า แข่งลูกค้าไปได้หมด อาจทำให้อ องค์กรเดิมต้องปิดกิจการ

(1.2) ลูกค้า ลูกค้าขององค์การเป็นผู้ซื้อสินค้าและบริการซึ่งองค์การต้อง ตระหนักเรื่องความต้องการของลูกค้า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความชอบของลูกค้าก็จะส่งผล ให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพื่อรักษาปริมาณมาตรฐานและคุณภาพสินค้าคอยปรับกล ยุทธ์การตลาดและป้องกันการแทรกแซงของคู่แข่ง

(1.3) ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ คือ ผู้เสนอสินค้าและบริการให้กับองค์การได้นำไป กลายเป็นวัตถุดิบขององค์การที่สั่งซื้อ

(2) สิ่งแวดล้อมทั่วไป หมายถึงสิ่งแวดล้อมภายนอกที่อยู่ห่างออกไป และส่งผล กระทบต่อการดำเนินการของธุรกิจทุกกลุ่มประกอบด้วย

(2.1) ภาวะเศรษฐกิจ เช่น อัตราดอกเบี้ย รายได้ของประชากร ขั้นตอนของวัฏจักร ธุรกิจ การจ้างงาน เช่น สภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันไม่มั่นคงเศรษฐกิจอยู่ในระยะ ถดถอย เงินตราไหลออกนอกประเทศ ค่าของเงินบาทลอยตัวส่งผลกระทบต่อองค์การธุรกิจเป็น อย่างมาก ในภาวะเงินเฟ้อเงินฝืดเงินตึงตัวทำให้ธุรกิจเกิดปัญหาเงินหมุนเวียนไม่สมดุล ขาดความ เชื่อถือในด้านการเงิน ค่าของเงินบาทลดลงส่งผลกระทบต่อ การซื้อขายสินค้ากับต่างประเทศ ทำให้ ประเทศขาดดุลการค้า เป็นต้น

(2.2) กฎหมายทุกระดับที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจกฎหมายแต่ละประเทศต่าง ออกกฎหมายในรูปของพระราชบัญญัติและระเบียบข้อบังคับ เพื่อควบคุมและอำนวยความสะดวก ในการประกอบการธุรกิจในด้านความผาสุกและความปลอดภัยของประชาชน เช่นพระราชบัญญัติ โรงงาน พระราชบัญญัติควบคุมสารเป็นพิษและวัตถุระเบิด นอกจากนี้กฎข้อบังคับของรัฐบาลมีผล ต่อการเจรจาของสมาชิกองค์การ เช่น กฎหมายแรงงาน ไม่สามารถจ้างหรือไล่ออกคนออกไปตามความ ต้องการ ป้องกันการผูกขาดเช่นพระราชบัญญัติแรงงานพระราชบัญญัติควบคุมการค้ากำไรเกินควร

(2.3) การเมือง ความมั่นคงทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล นโยบายด้าน การเงิน การคลัง มีผลต่ออัตราเงินเฟ้อและการว่างงาน ราคาสินค้าและบริการ และต้นทุนค่าใช้จ่าย

ในการดำเนินธุรกิจต่างๆ การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายมีผลต่อการบริหารขององค์กรในด้าน การเมือง องค์กรต้องจ้างนักล็อบบี้เพื่อโน้มน้าวนักการเมืองให้ออกกฎหมาย ให้เป็นประโยชน์ต่อ ธุรกิจขององค์กร องค์กรต้องดำเนินการกับระบบการเมืองให้ประสบความสำเร็จเพื่อความอยู่รอด เพื่อการเจริญเติบโตขององค์กร

(2.4) วัฒนธรรมสังคม ความคาดหวังของสังคม ค่านิยม ความเชื่อ ทักษะคติของ ผู้บริหาร ประเพณี วัฒนธรรมของชาติคนในสังคมเมื่อเข้ามาทำงานในองค์กรก็จะนำค่านิยม มาในองค์กรด้วย องค์กรต้องตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบทางสังคมและต้องสร้างความพึงพอใจ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ถือหุ้น ลูกค้า รวมทั้งผู้จำหน่ายวัตถุดิบ

(2.5) ประชากร แนวโน้มของประชากร ทั้งจำนวน เพศ วัย ระดับการศึกษา ขนาดของครอบครัว เชื้อชาติ ศาสนา การอพยพประชากร และแรงงาน

(2.6) เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การผลิตเครื่องจักรเครื่องมือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ

ปัจจุบันเป็นยุคความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางและ ความก้าวหน้าขององค์กรธุรกิจ เช่น การนำเทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้แทน แรงงานของคนส่งผลกระทบต่อองค์กรต้องลดจำนวนพนักงานลงและต้องเพิ่มประสิทธิภาพ พนักงานที่เหลือให้รู้จักใช้เครื่องมือเทคโนโลยีชนิดใหม่มาจัดการเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อ ไปถึง สถานที่ทำงานลักษณะงาน ค่าจ้าง และสวัสดิการต่างๆ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยีจะมีผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงขององค์กร ดังนั้น องค์กรต้องติดตามความ เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมขององค์กรดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจึงต้องเฝ้าติดตาม ศึกษา วิเคราะห์แนวโน้มของสิ่งแวดล้อมที่จะกระทบต่อองค์กรเพื่อ ปรับการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กร²⁹

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมส เตย์ ประกอบด้วย 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีความพึงพอใจ ทฤษฎีทางธุรกิจทฤษฎีทางสังคมศาสตร์และ ทฤษฎีสิ่งแวดล้อม เห็นว่า การประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ จะต้องอาศัยความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติ อันเป็นการใกล้ชิดธรรมชาติ และ ในขณะที่เดียวกันสิ่งแวดล้อมจะไม่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งต้องนำหลักการ ดำเนินการในทางธุรกิจ และสังคมศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ด้วย

²⁹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). *การท่องเที่ยวไทยวิสัยทัศน์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. หน้า 20.

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการควบคุมและส่งเสริมการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

2.3.1 มาตรการควบคุมการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือธุรกิจโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวสัมผัสธรรมชาติ โดยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เนื่องจากเป็นสิ่งที่มียู่และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีสภาพและการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลามีระบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนในตัวเองด้วยปัจจัยต่างๆกันและองค์ประกอบที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจค่อยเป็นค่อยไปหรืออาจรวดเร็วมากจนเห็นได้ชัดเจนแล้วแต่กรณีไปซึ่งผลจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์อาจทำให้เกิดการสูญสลายของแหล่งธรรมชาตินั้นได้ถ้าปราศจากความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรนั้นๆ ความสวยงามของแหล่งธรรมชาติที่มีอยู่มากมายในประเทศไทยเป็นจุดดึงดูดสำคัญด้านการท่องเที่ยวแต่การเปิดพื้นที่ธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดการจัดการที่ดีทำให้แหล่งธรรมชาติหลายแห่งเกิดความเสื่อมโทรม และส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในที่สุด ดังนั้น การกำหนดกรอบหรือเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย และยังสามารถใช้เป็นสิ่งบ่งบอกให้รับรู้ในคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว และมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นของรายได้ทางการท่องเที่ยวด้วยรวมทั้งเป็นการเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น³⁰ โดยในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ จะมีคุณลักษณะที่พิกสัมผัสวัฒนธรรมชนบทที่เหมาะสมจะมีองค์ประกอบหรือมาตรฐาน 7 ด้าน โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่พัก ประกอบด้วย โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคงบ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องเข้าไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้มีเตียงนอนที่สบายมีห้องอาบน้ำ และส้วมที่สะอาดมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับนอนทุกครั้ง เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าพักมีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ และมีการดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

³⁰ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์. หน้า 1.

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ประกอบด้วย การมีกิจกรรมการท่องเที่ยวกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่นกิจกรรมบันเทิง เช่น คนตรี การเดินรำการแสดงพื้นบ้าน และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยมีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยมีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายมีเครื่องมือตลอดจนการเคลื่อนย้ายที่เหมาะสม กรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วยมีการคัดเตือนนักท่องเที่ยวเรื่องการเก็บรักษาทรัพย์สิน และมีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในที่พักเพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ

ด้านการบริหารจัดการและบริการ ประกอบด้วยมีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการในรูปแบบของชมรม สหกรณ์หรือกลุ่มชาวบ้านมีคณะกรรมการบริหาร โครงการเป็นรูปธรรมมีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรมจารีตประเพณีและความเชื่อของชุมชนมีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวมีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจนมีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือกชุมชนไม่มุ่งหวังจะสร้างรายได้จากโฮมสเตย์อย่างเดียว และต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน และมีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่เป็นเยาวชนท้องถิ่น

ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยมีแหล่งโบราณคดีโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมอยู่เสมอมีสถานพยาบาลไปฐมณีย์ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป และพื้นที่หลักยังคงสภาพเดิมของชุมชนท้องถิ่น รักษาวัฒนธรรมและประเพณีเก่าแก่

ด้านมูลค่าเพิ่ม ประกอบด้วยมีร้านขายของที่ระลึกมีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตมีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน และมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชน ในด้านการให้บริการที่ประทับใจ

ด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยมีคู่มือการท่องเที่ยวเป็นของตนเองมีเว็บไซต์ (Website) เผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวมีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกระทรวงฯมีแผนที่แสดงที่พักและเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว และมีตารางกิจกรรมที่หลากหลายให้เลือกกรรมการท่องเที่ยวได้สร้างกรอบมาตรฐานของโฮมสเตย์ขึ้น โดยเรียกว่าเป็นกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay) ไว้โดยประกอบไปด้วยตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยแต่ละข้อมีการกำหนดรายละเอียดที่โฮมสเตย์ควรปฏิบัติเอาไว้โดยรายละเอียดของดัชนีในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการ จะเน้นการจัดการที่เกิดจากการร่วมมือของกลุ่มชาวบ้าน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์การการท่องเที่ยวโลก (World tourism Organization, 2003) ได้แนะนำมาตรฐานขั้นต่ำของโฮมสเตย์ (Home Stay Minimum Standards) โดยเสนอแนะเกี่ยวกับการรักษาบ้านพักให้สะอาด มีการจัดสรรพื้นที่สำหรับนอนของนักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน และควรประกอบด้วยเครื่องนอนที่สะอาด มีความปลอดภัยในการพักอาศัยห้องน้ำในบ้านจะเป็นแบบไทยหรือตะวันตกก็ได้ แต่ควรปูกระเบื้องและทำความสะอาดอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง มีห้องครัวที่สะอาดแยกเป็นสัดส่วน และมีพื้นที่สำหรับพักผ่อนและรับประทานอาหารภายในบ้าน นอกจากนี้ ยังได้เสนอรายการตรวจสอบประจำวันสำหรับเตรียมความพร้อมของโฮมสเตย์ที่เจ้าของบ้านควรทำด้วย³¹

ดังนั้น จะเห็นว่าการกำหนดกรอบหรือเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน สำหรับให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นำมาใช้ในการควบคุมมาตรฐานการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ทั้งด้านเจ้าของธุรกิจโฮมสเตย์และนักท่องเที่ยว และมาตรการควบคุมการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ จะต้องมีการควบคุมในด้านที่พัก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและบริการด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์

2.3.2 มาตรการส่งเสริมการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

หลังจากกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นที่นิยม ผู้คนเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้มากขึ้น ที่พักแบบโฮมสเตย์ รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สถานที่ที่ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้น ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว ส่งผลเสียหายต่อความสมดุลของระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ แม้แต่รูปแบบเอกลักษณ์วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตชุมชนค่อยๆ เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการลดลงของป่าชายเลน มลพิษทางน้ำและเสียง พื้นที่ริมน้ำถูกบุกรุกทำลาย ปริมาณสัตว์น้ำลดลง ซึ่งขัดแย้งกับลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกที่ดีในการเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ร่วมแรงร่วมใจกันมากขึ้น

³¹ นักรบ ระวังการณ์ และคณะ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 8. หน้า 4-6.

จากแนวคิดเรื่อง โฮมสเตย์เป็นสิ่งที่ดำเนินการได้ในประเทศไทยและมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในอนาคต จึงเป็นที่มาของสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์เบื้องต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยเบื้องต้น ก่อนเข้ารับการตรวจประเมิน

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หรือมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่ จัดบริการในชุมชนอยู่ในระดับมาตรฐาน 10 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธิษาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริการของกลุ่มโฮมสเตย์ การประชาสัมพันธ์ ตามประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554³² นอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์โดยมีคุณสมบัติเบื้องต้น 10 ประการดังนี้

1) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่า การทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น

2) มีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้ชั่วคราว ทั้งนี้มีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง และมีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามกฎหมายกระทรวง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 หมวด 1 สถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรมประเภทของโรงแรม ข้อ 1

3) นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในชายคาเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยน เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน

4) สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในชายคา เดียวกับเจ้าของบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว

5) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี

³² ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่องกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554. หมวดที่ 1 บทนิยาม ข้อ 4 “มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย” หมายถึง โฮมสเตย์ที่จัดบริการอยู่ในระดับมาตรฐาน 10 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธิษาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์และการประชาสัมพันธ์ ตามประกาศฉบับนี้.

- 6) บ้านนั้นต้องเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น
- 7) จำนวนหลังคาเรือนที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ โฮมสเตย์อย่างน้อย 3 หลังคาเรือนขึ้นไป
- 8) บ้านที่ขอรับการประเมินทุกหลังต้องมีเลขที่บ้านที่ออกโดยส่วนราชการ
- 9) ที่ตั้งของชุมชนหรือกลุ่มโฮมสเตย์หรือบ้านพักต้องไม่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ยกเว้น ได้รับอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว
- 10) ดำเนินการจัดทำโฮมสเตย์ตามข้อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของกรมการท่องเที่ยว ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

การใช้ตราสัญลักษณ์และระยะเวลาการใช้

การติดตั้งตราสัญลักษณ์ในโฮมสเตย์ จะต้องติดตั้งในจุดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยตราสัญลักษณ์ที่โฮมสเตย์ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีอายุคราวละ 3 ปี เมื่อหมดอายุจะต้องยื่นใบสมัครขอรับการประเมินโฮมสเตย์ใหม่ หากผู้ประกอบการโฮมสเตย์รายใดใช้ตราสัญลักษณ์ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือจัดทำขึ้นใช้เอง โดยไม่ผ่านความเห็นชอบของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะมีความผิดตามกฎหมาย³³

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่กรมการท่องเที่ยวได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หรือมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย ระดับมาตรฐาน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธิยาศัย ไม้ตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริการของกลุ่มโฮมสเตย์ การประชาสัมพันธ์ ถือเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ไทย มีมาตรฐานในการให้บริการโฮมสเตย์แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งโฮมสเตย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน และได้ตราสัญลักษณ์ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเล็งเล็งตัดสินใจที่จะเข้าพักและกลับมาใช้บริการใหม่ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ไทยมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย

³³ สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยวกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *เกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยเบื้องต้น ก่อนเข้ารับการตรวจประเมิน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.mots.go.th/province_new/ewt/trang/article_attach/. [2561, 13 มิถุนายน].

2.4 แนวคิดการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์กับนโยบายของประเทศไทย

หลังจากที่ประเทศไทยได้ก้าวสู่การเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of South East Asian Nations) กรมการท่องเที่ยว ในฐานะองค์กรที่มีภารกิจหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านบริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมถึงการอนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบายการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 6 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ 2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น 3) การพัฒนาเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ 4) การสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นเรื่องความปลอดภัยเป็นสำคัญ 5) การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวโดยการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยว 6) การพัฒนาสินค้าและบริการด้านท่องเที่ยว ซึ่งเน้นการบูรณาการส่งเสริมสินค้าและบริการท่องเที่ยว ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยนำศิลปะพื้นบ้าน อาหารไทย ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น มาเป็นสินค้าที่นำเสนอให้นักท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว³⁴ โดยการเติบโตของเศรษฐกิจส่วนใหญ่มาจากการการขับเคลื่อนของ 4 ปัจจัย คือ ภาคการส่งออก ภาคการลงทุน การใช้จ่ายของคนในประเทศ และรายได้จากนักท่องเที่ยว³⁵ โดยจะเห็นได้ว่าในแต่ละปีมีชาวต่างชาติเดินทางเข้าออกในประเทศไทยจำนวนมาก และมีการเดินทางไปยังภาคต่างๆ ภายในประเทศไทย ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน หรือธุรกิจโฮมสเตย์ ในรูปแบบของยุทธศาสตร์ระดับประเทศ (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560 - 2579) นำมาสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561 - 2564 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2561 - 2564 และกรมการท่องเที่ยวได้นำแผนดังกล่าวสู่ภาคปฏิบัติโดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งรายละเอียดดังนี้

³⁴ สยามธุรกิจ. (2561). *เร่งปรับ“โฮมสเตย์” กระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รับ AEC สู່รายได้ 2 ล้านล้านบาท*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.siamturakij.com/lifestyle/>. [2561, มิถุนายน 16].

³⁵ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). *รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการประกอบกิจการที่พักโฮมสเตย์ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในคณะกรรมการท่องเที่ยว วุฒิสภา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: library.senate.go.th. [2561, 15 มิถุนายน].

2.4.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์

1) ยุทธศาสตร์ระดับประเทศ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) มีความเป็นมาและวิสัยทัศน์ เพื่อใช้เป็นกรอบการพัฒนาระยะยาว 20 ปี และขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่อให้บรรลุกรอบวิสัยทัศน์ที่ต้องการทำให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรอบยุทธศาสตร์ 20 ปี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน สะท้อนในยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ³⁶

ดังนั้น เห็นได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือธุรกิจโฮมสเตย์

2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561-2564

จากจุดอ่อนจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 รวมถึงสภาพการณ์ของประเทศซึ่งประกอบด้วยภาวะความบอบช้ำทางเศรษฐกิจความหวาดระแวงทางสังคมการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐการเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความต้องการสืบสานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เน้นทิศทางการพัฒนาโดยการสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ (สังคมเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม)³⁷

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2561-2564 จะเป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญ ได้ว่า หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะ

³⁶ กรมการท่องเที่ยว. (2560). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ. 2560-2564* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พีดับบลิว ปรีนติ้ง. หน้า 25.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561 - 2564 “ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ“คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนพื้นฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561-2564 ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561-2564 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวว่า การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิตเน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง³⁸

ดังนั้น เห็นได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561-2564 ได้กำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมของประเทศ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบนิเวศ ซึ่งก็คือ การท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือธุรกิจโฮมสเตย์

2) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564 กำหนดโดยคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564 ได้กำหนดการวางตำแหน่งทางการตลาดให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพให้การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่เพิ่มรายได้ กระจายความเจริญสู่ประชาชนและชุมชน และการเชิดอัตลักษณ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย มีเป้าหมายของการพัฒนา คือ เพื่อยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564 ประกอบด้วย 5 สาระสำคัญในการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

³⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื. (2561). *สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.nesdb.go.th>. [2561, 16 มิถุนายน].

(1) การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำ ซึ่งมีทำได้โดยการยกระดับคุณภาพความหลากหลายของสินค้า การบริการการท่องเที่ยว การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวโดยเน้นการเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อครั้งของนักท่องเที่ยว

(2) การเติบโตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งทำได้โดยการส่งเสริมคุณภาพในการเติบโตของการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่ม ส่งเสริมคุณภาพในการเติบโตระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยว โดยเน้นการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวรองและพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น และส่งเสริมคุณภาพในการเติบโตระหว่างช่วงเวลาและฤดูกาล

(3) การสร้างความเติบโตบนพื้นฐานความเป็นไทย ซึ่งทำได้โดยพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีไทย เสริมสร้างความรู้เข้าใจถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทยในหมู่นักท่องเที่ยวและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

(4) การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยการทำให้การท่องเที่ยวเป็นแหล่งเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ให้กับประเทศ พัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคโดยเฉพาะในพื้นที่ในเมืองและชนบท และสร้างประโยชน์แก่ธุรกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง

(5) การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความยั่งยืนของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการเชิดชูอัตลักษณ์ของประเทศไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมุ่งเน้นการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม³⁹

ดังนั้น เห็นได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561-2564 มีการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น วิถีไทย พัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาคการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความยั่งยืนของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการเชิดชูอัตลักษณ์ของประเทศไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมุ่งเน้นการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม อันเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบชุมชน หรือธุรกิจโฮมสเตย์

3) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ. 2560-2564

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทในการพัฒนาชุมชนและการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่น

³⁹ กรมการท่องเที่ยว. อ่างแล้วเชิงแอร์รตที่ 36. หน้า 27.

และหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน⁴⁰

ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ. 2560-2564 ที่มีวิสัยทัศน์มุ่งสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืนบนพื้นฐานความเป็นไทยตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีจำนวน 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลโดยเน้นความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมและอัตลักษณ์วิถีไทยพัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมนวัตกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนากลไกการบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางการบูรณาการ โดยมีภารกิจจัดทำโครงการในช่วง 5 ปีแรก เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีกำหนดแผนงานหรือโครงการไว้หลายอย่าง โดยมีแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือธุรกิจโฮมสเตย์ เช่น โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เข้าสู่มาตรฐาน (แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนและโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวัง และดูแลความปลอดภัย ด้านการท่องเที่ยว (Community Watch) เป็นต้น⁴¹

2.4.2 แนวโน้มและทิศทางการท่องเที่ยวประเทศไทยต่อการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

ในประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือธุรกิจโฮมสเตย์ในยุคเริ่มต้นได้มีการกระจายอยู่ในกลุ่มนักศึกษากลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทที่ต้องการเรียนรู้ปัญหาในชนบทเพื่อนำมาพัฒนาสังคม และกระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมท่องเที่ยวป่าโดยเฉพาะในภาคเหนือของประเทศไทย ต่อประมาณปี พ.ศ. 2537-2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวไทยเริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์มากขึ้น⁴²

⁴⁰ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น สนามกีฬาจังหวัดขอนแก่น. (2561). *เอกสารประกอบการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์*. ขอนแก่น: กลุ่มงานส่งเสริมการท่องเที่ยว. หน้า 4.

⁴¹ กรมการท่องเที่ยว. อ้างแล้วเชิงบรรณที่ 36. หน้า 46 - 57.

⁴² สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). *รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการประกอบกิจการที่พักโฮมสเตย์ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในคณะกรรมการท่องเที่ยว วุฒิสภา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: library.senate.go.th. [2561, 15 มิถุนายน].

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือจะต้องทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท และอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 30 ทั้งนี้ ในสถานการณ์การท่องเที่ยวโลก การท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือธุรกิจโฮมสเตย์ จะเป็นกลุ่มตลาดการท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนหย่อนใจที่ใหญ่ที่สุด และคาดว่าจะเป็ตลาดที่มีการเติบโตเร็วในระดับที่สูงอย่างต่อเนื่องในอนาคตเป็นผลมาจากการที่โลกมีความตื่นตัวด้านการอนุรักษ์ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ก่อนเข้ามามีการศึกษาที่ดีมีรายได้สูง และมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก

การท่องเที่ยวในประเทศไทยในปัจจุบัน มีทิศทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่ยากใช้เวลาในวันหยุดของตนเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยเพื่อการเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะของตน ด้วยเหตุนี้เอง นอกจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญแล้วยังต้องมีคุณสมบัติสำคัญต่างๆ คือ การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวการเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะและการสร้างประสบการณ์จริงแก่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับชุมชนที่มีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมอันงดงามและต้องการนำเสนอความสวยงามทางวัฒนธรรมนี้ให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่มีความสนใจ และต้องการมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ใช่ลักษณะการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดการบริโภคนิยมเกินพอดีหรือสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในลักษณะที่ฉาบฉวยชั่วคราว แต่เป็นการบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบตั้งใจเรียบง่ายและยั่งยืน ซึ่งส่งผลในแง่บวก และส่งเสริมการสร้างการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากประเทศไทยมีทุนทางวัฒนธรรมที่งดงาม อีกทั้งวัฒนธรรมได้ถูกหล่อหลอมให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชุมชน และสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในทั่วทุกภาคของประเทศ จึงเป็นเหตุให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวอีกทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับประเทศไทย เพราะนอกจากจะเป็นการนำการท่องเที่ยวมาเพิ่มรายได้สู่ชุมชนแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชนให้เป็นที่รู้จักในกระบวนการและขั้นตอนที่ยั่งยืนกว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกด้วย⁴³

⁴³ กรมการท่องเที่ยว. อ่างแล้วเชิงแอรรถที่ 36. หน้า 17-20.

กระทรวงพัฒนาการท่องเที่ยวได้แถลงข่าวสถานการณ์การท่องเที่ยวเดือนธันวาคม ปี 2560 วันที่ 16 มกราคม 2561 (ครั้งที่ 1) เป็นการท่องเที่ยวแบบวิถีไทย ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือธุรกิจโฮมสเตย์ ดังนี้⁴⁴

จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือโฮมสเตย์จะเป็นกลุ่มตลาดการท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนหย่อนใจที่ใหญ่ที่สุด และคาดว่าจะเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่มีการเติบโตเร็วที่สุดและเติบโตในระดับที่สูงอย่างต่อเนื่องในอนาคตส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยอาจมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและช่วยชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว พร้อมยกระดับ

⁴⁴ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *แถลงข่าว สถานการณ์ท่องเที่ยว*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9882. [2561, 16 มิถุนายน].

มาตรฐานการท่องเที่ยวประเทศไทยให้อยู่ในระดับสากล จึงจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมและควบคุมธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้ธุรกิจบ้านพักโฮมสเตย์ไทยมีมาตรฐานอยู่ในระดับสากล